

EGY MODERN OLVASÓ

Irta: NAGY ISTVÁN

Minden nap könyvet cserél és zárás előtt ötperccel jön, vagy ami még feltűnőbb: a félig leeresztett redőny alatt tör be. Rohan, könnyű ruhája szinte lerepül róla, úgy siet és suhog. Koffernyi kézitaskájából a pultra löki a könyvet és piros a méregtől, amiért sokan vannak. Kihalássza a katalógust a korábban érkezettek keze alól és sebesen végig lapoz görcsökben vonagló ujjáival. Egy sóhajvásnyi idő alatt, egyetlen lesujtó gunyos fintorral, tucat-számra kivégzi a „halhatatlanokat“. Közben tizszer helyet cserél a pult előtt és a holtfáradt alkalmazott után libeg, hogy gyilkos nyájassággal nyafogja:

— Kisasszonydrága adjon nekem valami jót, de borzasztóan sietek.

A sápadt kisasszonyt persze tizfelől is nyuzzák egyszerre:

— Írja be, kisasszony a kilencvenkilenc harminchatot...

— Fizetek, kisasszony...

— Kérem a nyolcszázhatvanötöt...

— Nyugtát még nem adott kisasszony...

— Milyen ez a *Halálsugár*, kisasszony? Ha túl izgalmas, nem viszem el, — fenyegetődzik a későn érkezett hölgy, aki türelmetlenül tapogatja a *Halálsugár* lapjait s szinte szagolni látszik a betűket, amint rövidlátón az orráig emeli a könyveket. Bele olvas a végén, a közepén, legvégül az elején, megnézi a kiadót és végül elkeseredetten elhajítja. — Valami komolyabbat, kisasszony, onnan a pult alól, de azért könnyű legyen... Uj félpengős nincs?... Rettenetesen sietek, drágám...

A kisasszony — egy árnyalattal sápadtabb, — a pultra hord minden pengőst, félpengőst, Uj orosz, „modern“ és klasszikust, egy egész könyv hegyecsuzamlást. De a hölgy csak turkál, tobzódik és reszket, fintorog és undorodik, mintha legalább is az írók nyitott koponyáiban vájkálna. A kisasszony már mindenkivel végzett, a szomszéd üzletekben már dörögnek a redőnyök, s már ő is kiakasztotta az ismerős táblácskát: „zárva“. És egyre sápadtabb, az ajka remeg, két combját összefonja, mert egész délután nem engedte el a pult. A kolléganőjét elbocsátották, a kifutófiút meg a főnök ur anyósa vitte el gangot seperni, a főnök ur pedig üzleti uton. Megbizik benne a megszakadásig. A fejében nyugta összegek és ezer és ezer könyv száma, címe, írók neve kavarog. Könnyűk, jók, komolyak, a maga kisasszony-nyomorúságával egyetemben.

A hölgy még mindig nem talál megfelelő könyvet magának. Most már olyant keres, amit ágyban is lehet olvasni harminchét fokos lázzal, este tizután... És vegye elő a kisasszony a pult alól azokat a könyveket, amiket a protekciós előfizetőknek dugdos...

A kisasszony újabb hegyeket hord elő neki a pult alól és közben már zöld, ki kellene mennie... De a hölgy még mindig keres, szinte

sirva fenyegetődzik kiiratkozással, hogy elmegy más kölesönkönyvtárba, ahol nem rabolják el a drága idejét. Neki este hétre találkája van a cukrászdában. Hallatlan ez a kiszolgálás, szól a főnök urnak...

A kisasszony kétségbeesett önuralommal találomra kiemel a pult alól egy bekötésre szánt könyvet. — *Forró szívek az északi-sarkon* — dadogja. Ez biztosan tetszik majd a nagyságos asszonynak. V. ügyvédnek tettem félre...

— Igazán — kap utána mohón — maga olvasta?

— Igen. — De közben azt gondolja, te hülye azt hiszed van nekem időm ezer és ezer könyvet elolvasni?

— Jó könyv? Komoly? Kedves? Miért V.né izlésében nem bizom... Mondja, szórakoztató? Szerellem van benne? Jól végződik?

— Igen... Igen... — Hebegi egész testében reszketve a kisasszony.

A hölgy megkönnyebbülten felsóhajt. Félnyolc, de már nem siet, ajakruzst, pudert vesz elő és tüneményes lassusággal szépül, éveket mázól szét az arcán, valahára mégis indul. A kisasszony már kétrég kucorog kinjában. Összeakadó lábakkal szédeleg ajtót nyitni. A hölgynek feltűnik mindez. Amint kívül kerül az ajtón azt mondja:

— Mi az, Drágám, — sürgős?

És másnap kezdődik előlről minden.

BALLADA AZ ELHAGYOTT TELEPRŐL

Irtta: SALAMON ERNŐ

(Hegyi munkástelep. Most, hogy a gyárat leszerelik, a munkások más munkahely felé indulnak. A néző a telepből csak az udvart látja, amelynek háttérében az omladozó munkásházak állnak körbe, nagyon vigasztalanul. Elöl a hideg kenyérsütő-kemence körül az asszonyok, batyukkal. Jobboldalt gyülekeznek a munkások, nagy átalvetőkkel, hátizsákokkal. Késő délután. Késő ősz. Homály. Fáj egy kicsit a szívük, elfogódottak. A szülőföldjüket hagyják el örökre.)

FELÜGYELŐ: Gyerünk, gyerünk...!
Elvevéd a fejszét? Hozod szalmazsákod?
Eloltottad a tüzet? Nem hagytál világot?

BALÁZS: Nem lesz kinek világítson: üres padlás, pajta,
Kihült szobák odvaira ugyan ki bujhatna?

SZATYORI: No már, aki itt marad, marad a penészesnek,
várják éhes hónapok és esőverések.
Aki élő távozik s hallgat a szavunkra...
Menni kell, ha fáj is onnan, hol leállt a munka.

OPREA: Miért is maradnánk ott, ahol nincs kenyér?

BOROSNÉ: Se meleg kendő.